

Desconnexió: l'hora del lideratge

L'escriptor Jorge Luis Borges contrastava l'actitud tan diferent de portuguesos i espanyols després de perdre els seus imperis respectius. Mentre que els primers es van refugiar en una actitud nostàlgica, d'enyorança per la pèrdua, els segons, deia Borges, han seguit actuant com si encara tinguessin un imperi. És aquest fons d'imperialistes-sense-imperi, d'actituds autoritàries i arrogants, el que segueix reflectint-se en la majoria de les institucions, partits i mitjans de comunicació espanyols. De fet, aquests tres actors viuen en un món mentalment molt diferent del de la majoria de ciutadans de Catalunya. S'aprecien diferències nacionals tant en els llenguatges emprats com en la diversa interpretació i jerarquització dels valors liberals i democràtics.

La via de l'acord s'ha intentat diverses vegades en els darrers cent anys. Els resultats, sempre decebedors, estan a la vista. Per una majoria de catalans, romandre dins d'aquest estat significa diluir-se, empetir-se, no poder projectar-

Perquè la consulta sigui efectiva cal fer-la amb totes les garanties legals i procedimentals que legitimin el seu resultat

se al món des de la seva personalitat diferenciada. Significa hipotecar la qualitat de la vida política, econòmica, social, nacional i cultural de les generacions futures. En altres democràcies plurinacionals aquest pacte ha estat possible, però no hi ha cap indicador que faci pensar que sigui plausible en el nostre context. La cultura política espanyola ho impedeix. L'Estat és i seguirà sent hostil a la voluntat de la majoria dels ciutadans del país. Francament, tot i que hi ha solucions institucionals en la política comparada, en el cas espanyol no veig possible arribar a cap consens estable (i amb garanties de compliment) que resolgui el problema de fons. Les ofertes, quan vinguin, seran pobres, antigues, molt insuficients. L'estat espanyol és un estat de dret *tort*: obliga els ciutadans de Catalunya a romandre-hi, en contra de la voluntat de la majoria. Impresentable.

Arribats a aquest punt i per tenir èxit col·lectiu, tres paraules clau de futur: *mobilització, internacionalització i lideratge*. Crec que segueix sent imprescindible mantenir les sis condicions següents:

- 1) Continuar construint una sòlida majoria social interna a favor d'una decisió democràtica i d'un projecte independentista modern.
- 2) Desenvolupar una clara i intensa política d'internacionalització, que estigui liderada pel govern de la Generalitat.
- 3) Establir una unitat sense fis-

sure importants entre els partits polítics que estan a favor del procés polític actual. Cal evitar fractures en tot el que és decisiu per al país. Aquest és un element clau de l'èxit del procés.

- 4) Seguir implementant una congruència d'objectius i estratègies entre les institucions i les organitzacions de la societat civil.

- 5) Oferir un projecte independentista inclusiu, dirigit a tota la ciutadania amb independència de la llengua que es parli, de la classe social a què es pertanyi, de quina religió o no religió es mantingui, etc. El projecte independentista ha de ser transversal: qualsevol ciutadà ha de poder sentir-s'hi còmode.

- 6) Reforçar el lideratge polític de prestigi, identificable des de qualsevol punt del món globalitzat.

En els moments actuals resulta decisiva la funció de lideratge de les institucions i dels partits. La ciutadania ha donat proves sobrades que respon. Ara són els partits els que han de demostrar que estan a l'altura del moment. Tot apunta que Catalunya haurà de procedir a una desconnexió, tan tranquil·la com sigui possible, de la legalitat i de les institucions espanyoles. El procés actual condueix a la desconnexió (Eric Clapton, *Unplugged*).

Les institucions i els partits que donen suport al procés tenen davant seu el repte de lideratge més important de les últimes dècades. Hauran de decidir quin és el moment de la desconnexió, un tema que no és fàcil, i quines són les decisions per arribar-hi. Han d'oferir a la ciutadania objectius clars i es-

FERRAN REQUEJO

CATEDRÀTIC DE CIÈNCIA POLÍTICA, UPF

CONSULTEU
MÉS ARTICLES A
www.ara.cat

tratègies d'èxit consensuades i plausibles. Cal renovar els compromisos. La votació de la ciutadania i la desconnexió de l'Estat es poden produir, com a mínim, a partir de tres escenaris diferents:

- 1) La consulta del 9-N. Perquè fos efectiva per a la desconnexió caldria fer-la amb totes les ga-

ranties legals i procedimentals que legitimin el seu resultat. Sense aquestes garanties el resultat seria significatiu, però també fàcilment deslegítim (dificultats logístiques d'implementació, participació insuficient, escepticisme internacional). Cal calcular bé costos i beneficis. Una radicalitat dels partits podria ser un indicador d'ingenuïtat estratègica. Les pràctiques d'insubmissió serien un senyal clar de la determinació ciutadana, però previsiblement no despertarien accions de suport dels governs d'altres democràcies i de la UE. Si finalment no es fa la consulta del 9-N, possibles mobilitzacions a banda, apareixen dos escenaris alternatius:

- 2) Eleccions al Parlament amb sentit plebiscitari. En aquest cas cal haver estudiat bé la conveniència d'establir si és millor que, com a mínim CiU, ERC, ex-PSC, independents, etc., es presentin en una llista única o en llistes separades. Primer vindria la legitimitat del vot ciutadà en favor de la independència, després la desconnexió institucional. Es requeriria una mobilització continuada de la societat, una intensa campanya internacional que mostrés la impossibilitat de resoldre la situació a la britànica, diguem-ne, i decisions

amb incidència també internacional. En aquest escenari seria convenient un Govern políticament tan ampli com fos possible, així com la majoria parlamentària que li donés suport. Obviament, per implementar amb garanties d'èxit intern i internacional aquest escenari s'ha d'estar solventment preparats. Seria un pas decisiu. La independència s'hauria de proclamar quan fos realista poder-la aguantar i desenvolupar. Caldria disposar d'unes estructures d'estat que garantissin que la Generalitat fos l'únic poder polític efectiu i persistent a Catalunya. Que un nou poder perduri, deia Raymond Aron –un polític i pensador gens sospitós de radicalisme–, és la condició del seu reconeixement; el dret internacional acaba sempre sotmetent-se a la realitat.

- 3) Desconnexió i referèndum. Finalment, la ciutadania podria votar en referèndum després que les institucions catalanes haguessin dut a terme la desconnexió política. És un escenari més arriscat, ja que no comptaria amb una legitimació prèvia de caràcter electoral. Però és un altre escenari possi-

El món ens seguirà mirant els propers mesos. Cal evitar errors importants que podrien ser definitius

ble i cal no descartar-lo.

Cal que els lideratges polítics actuïn amb molta professionalitat i amb la màxima unitat. En cas de fracàs per desunió o precipitació, no importaria gaire qui hagués tingut les millors raons en el moment anterior: tots els partits quedarien retratats com uns professionals incompetents, menys que mediocres, que haurien manllevat la potència d'un procés polític vers la recuperació de la dignitat i de les llibertats col·lectives del país que tenia el suport de la majoria dels ciutadans.

Senyors i senyores dels partits, evitin esdevenir la baula dèbil del procés! Utilitzin conjuntament els llums llargs, pensin des d'una política de país, i no des de la ideologia, la mera moralitat o els interessos particulars. I marginin l'ús del retrovisor de la desconfiança entre vostès. El món ens seguirà mirant intensament en els propers mesos. Cal fer-ho bé. I es pot fer bé, fins i tot molt bé. Però cal evitar errors importants que podrien ser definitius. El país disposa de suficients recursos econòmics, socials, intel·lectuals i organitzatius per sortir reforçat del moment actual. La internacionalització esdevindrà clau a partir de cert moment, però el que serà més decisiu és el que es decideixi a l'interior del país. És l'hora d'una mobilització ciutadana més constant. És l'hora d'una clara internacionalització. Però, sobretot, és l'hora del lideratge. D'un lideratge de volada. Amb mentalitat d'estat.

PERE VIRGILI